

SANER ŞEN

Çam ve meşe değil, ardıç!

Dergimizde yayımlanan yazılar zaman zaman akademik tartışmalara yol açabiliyor. Ekim 2005 sayımızda yer alan "23 Milyon Yıllık Ağaç" makalesi üzerinde yaşanan görüş ayrılığı da bu bilimsel tartışmalara bir örnekti. Doç. Dr. Ünal Akkemik'in makalede yer alan bir bilgiye dayalı eleştirisi ve makalede kaynak gösterilen bilimsel raporu hazırlayan isimlerden Dr. Eşref Atabey'in verdiği yanıt şöyle:

"23 Milyon Yıllık Ağaç" başlıklı metinde geçen silisleşmiş ağaç adları, Dr. Eşref Atabey ve Dr. Gerçek Saraç tarafından yapılan ilk bilimsel çalışmada sonuçlarına dayanarak, çam ve meşe olarak belirtiliyor. Doğal SİT Alanı ilan edilen yazışmalarda da, yöredeki silisleşmiş ağaçlar, bu bilgilere dayanılarak çam ve meşe olarak verilmişti. Doğal SİT Alanı olarak korumaya alınan alanda yaptığım arazi çalışmaları ve laboratuvar analizleri sonucunda elde ettiğim bulgulara göre, alandaki ağaçların tamamı "ardıç" (*Juniperus*). Büyük olasılıkla, silisleşmenin başladığı dönemde bu alan, saf bir ardıç ormanı ile kaplıydı.

Çünkü, söz konusu alan oldukça küçük. Buna karşın Kızılcahamam civarında farklı ağaç türleri bulunmakta olup, çalışmalarımız sürmektedir.

DOÇ. DR. ÜNAL AKKEMİK
İÜ Orman Fakültesi
e-posta

2004 içinde geliştirdiğimiz projede de görüleceği gibi çalışmamızda bir amacımız vardı ve jeolojik yönden benzeri olmayan bu alanın öncelikle koruma altına alınması gerekiyordu. Tür tayini işi sonraki aşama idi.

Gösterdiğimiz yoğun çabaların sonucunda 13 Mayıs 2005'te Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nca 1. derece Doğal SİT Alanı ilan edildi. L. Tufan Erdoğan, Dr. Gerçek Saraç ile birlikte JMO adına hazırladığımız ve yetkililere sunduğumuz proje teklifinde ne yapılacağı adım adım belli. İlk bilimsel makalemiz 11 Aralık 2003'te yayımlandı ve orada çam-meşe kelimesini kullandık. Sayın Akkemik geçen iki yılda yaptığı çalışmalara ait bilimsel sonuçları aktarsaydı, kamuoyunu bilinçlendirme ve yetkilileri alanın koruma altına alınması

konusunda belki daha çabuk ikna edebilirdik. İkinci aşama olarak proje uygulamasında çam mı, meşe mi, ardıç mı, bunun tesbiti yapılacak. İlk yorumlarımızda çam-meşe ağırlıklı olmasının nedeni, yörede önceden saptanan fosil çam ve meşe türlerinin çok zengin olmasıydı. Akkemik'in hangi lokaliteye baktığını bilmiyoruz; koordinatlarını bilmek gerek. Silisleşmiş fosil ağaçlar tüm Çamlıdere, Güvem, Kızılcahamam bölgesine yayılmış. Bu yörede yapılan çalışmalarda fosil olarak tohumlu bitkilerden (gimnosperm) 7 cins ve bunlar arasında çamlara ait 5 tür, çiçekli bitkilerden (angiosperm) sadece meşelere ait 10 tür, kayın ağaçlarından 5 cins, diğer geniş yapraklı ağaçlardan 12 cins saptanmışken, böylesine zengin karışık fosil orman varlığında "sözü edilen alan sadece ardıç ağaçlarından oluşuyordu" demek çok iddialıdır ve bu sav bilimsel olarak (paleobotanik ve jeolojik evrim) ortaya konmalıdır.

Fosil ya da yaşayan bir ağaç gövdesinden cins-tür tayini yapabilmek için her bir örnekten en az üç kesit (yatay, dikey, teğetsel) alınması gerekir; yöre nin sadece ardıç ağaçlarından oluşmuş olmasının kanıtı da istatistiksel olarak değerlendirilebilecek yüzlerce örnekleme ve kesitlerle söylenmelidir. Varılan sonuç çok yayımlı ya da uluslararası hakemli bir dergide yayımlanmalı ve bilimsel indekslerde yer almalıdır. Sayın Akkemik'in istediği düzeltme bu koşullarda oluşabilir.

DR. EŞREF ATABEY
Jeoloji Yüksek Mühendisi, JMO
Bilimsel ve Teknik Kurul Sekreteri
e-posta